

Adres : Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl
KvK : 40413400
Rekening : NL32 RABO 0357606760

Per e-mail: dob-min@minienw.nl

Minister van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. mevrouw drs. C. van Nieuwenhuizen
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Datum : 15 juni 2020
Ons kenmerk : GK/AT/200612
Onderwerp : **Geborgde zetels**
Informatie : Gerbrand van 't Klooster, gvtklooster@lto.nl, 06-10 42 39 51

Geachte mevrouw Van Nieuwenhuizen,

Met enige zorg werd uitgekeken naar de aanbevelingen van de onafhankelijke adviescommissie Boelhouwer over de geborgde zetels. Zorg omdat recentelijk en langer geleden enkele van de commissieleden zich al heel duidelijk in negatieve zin over het fenomeen waterschap en de geborgde zetels hadden uitgelaten. U heeft gevraagd om alle argumenten boven tafel te krijgen om tot een afgewogen en breed gedragen uitkomst te komen. Naar de mening van LTO Nederland is de Commissie daarin niet geslaagd en wijzen wij hun advies sterk af. Bovendien is volstrekt onduidelijk welk probleem door hun advies wordt opgelost.

LTO Nederland concludeert dat dit rapport in analytische zin schromelijk tekort schiet, ook in het beantwoorden van vraagstukken die nu en in de toekomst op de waterschappen afkomen. LTO Nederland vindt de conclusies die de Commissie trekt in relatie tot de geborgde zetels, slecht en niet onderbouwd. Tenzij de achterliggende motivatie is dat op (korte?) termijn de waterschappen moeten worden opgeheven, de bestuurlijke rol door de provincie wordt overgenomen en het takenpakket (inclusief het eigen belastingregime) al of niet in een afzonderlijke uitvoeringsorganisatie wordt ondergebracht of alsnog als dienst onder de provincie komt. Want dit zien wij als een gevolg als de aanbevelingen van de Commissie worden gevolgd.

Die ontwikkeling staat dan haaks op de positieve conclusies in het rapport van de OESO (2014), waarin juist het watermanagement en de manier waarop het waterbeheer in Nederland institutioneel en bestuurlijk is geregeld, wordt geroemd. De OESO benadrukte de belangenparticipatie in deze als een sterk punt.

Onze gedachte komt naar boven omdat de Commissie Boelhouwer ten aanzien van toekomstige ontwikkelingen (onder andere klimaat, ruimtelijke inrichting, waterkwaliteit) wel heel gemakkelijk het waterschap daarvoor in beeld brengt en waarvoor schijnbaar waterschapbestuurders nodig zijn die sterk gelieerd zijn aan de algemene democratie. LTO Nederland is juist geen voorstander van nog meer politiek in het waterschap. Commissie Boelhouwer gaat geheel voorbij aan de wettelijke rollen en taken van provincies en gemeenten met betrekking tot het waterbeheer en de ruimtelijke inrichting. Mogelijk is dat ook de reden van de Commissie om daarom een andere uitleg te geven aan de functionele belangen-democratie. De huidige praktijk is immers dat het waterschap handelt binnen de kaders die de algemene democratie stelt.

Volgens LTO Nederland leidt de denkfijn van de Commissie onherroepelijk tot een beleidsoverkill, nog meer bestuurlijke drukte en leidt af van de kerntaak van een waterschap, te weten de uitvoering van het water- en zuiveringsbeheer.

Naast deze constatering bevreemdt het ons nog meer dat de Commissie vervolgens de conclusie trekt dat daarom alle geborgde zetels kunnen worden opgeheven. De relatie tussen de hiervoor genoemde toekomstige ontwikkelingen en de geborgde zetels, ontgaat ons ten ene male.

Door ontwikkelingen zoals klimaatverandering, bodemdaling en de nieuwe opkomende stoffen, nemen de kosten van waterbeheer en waterzuivering de komende jaren toe. Daardoor komt de betaalbaarheid onder druk te staan. Dit vereist dat het werk van het waterschap zo efficiënt mogelijk wordt geregeld. Daarom is LTO Nederland van mening dat het van essentieel belang is dat er vertegenwoordigers namens de agrarische sector en het brede bedrijfsleven participeren in het bestuur van het waterschap om met elkaar garant te staan voor een effectief en efficiënt waterbeheer.

LTO Nederland is verder van mening dat naast de geborgde belangencategorieën er een vierde belangencategorie is, te weten de categorie ingezetenen. Deze zienswijze wordt gesteund door de verschillende onderzoekscommissies die in het (recente) verleden hebben gestudeerd op de governance van het waterschap. Het enige onderscheid is dat de invulling van de geborgde zetels plaatsvindt door bij wet aangewezen koepelorganisaties en dat de verkiezingen van de ingezetenen via het lijstenstelsel met algemene verkiezingen plaatsvinden. De staatsrechtgeleerden C.A.J.M. Kortman en D.J. Elzinga schreven in 2015 al dat het waterschap als functioneel bestuur het meest gebaat is bij een afgewogen vorm van belangenrepresentatie.

LTO Nederland is ietwat huiverig over het idee van de Commissie dat bij het eventueel handhaven van de geborgde zetels, zij voorstelt om de wettelijk vastgelegde verplichting van tenminste één zetel uit de geborgde partijen in het Dagelijks Bestuur (DB) te laten vervallen. Volgens LTO Nederland moet het DB van het waterschap juist een afspiegeling vormen van alle belangen in het Algemeen Bestuur (AB). Daarnaast stelt de Commissie voor om de omvang van het bestuur voor alle waterschappen gelijk te laten zijn (allemaal 30 zetels). Dat doet volgens LTO Nederland geen recht aan de diversiteit van de waterschappen en het bevordert dat meer kleine partijen (éénmansfracties) de kiesdrempel kunnen halen.

Voorts vindt de Commissie dat de inbreng van specifieke kennis van het gebied en van sectoren en bedrijfsprocessen door de geborgde partijen als argumentatie achterhaald is vanwege de schaalvergroting van de waterschappen en de daarmee gepaard gaande professionalisering. LTO Nederland is het hier hardgrondig mee oneens. Van de waterschappen ontvangen wij juist geluiden die dat tegenspreken. Specifieke kennis borgen binnen het bestuur is belangrijk omdat dit het gevoel van betrokkenheid vergroot en de discussies in de Algemene Vergadering verbreedt. Daarnaast mag je vaststellen dat de sectoren vertegenwoordigd door de geborgde zetels, voor hun bestaan en functioneren direct afhankelijk zijn van een goed functionerend waterschap. Deze bestuursleden hebben daarmee een grotere betrokkenheid bij het waterbeheer en dragen bij aan het creëren van draagvlak bij hun achterbannen voor de bestuursbesluiten, met andere woorden; zeggenschap en belang zijn zaken die passen bij een functionele uitvoeringsorganisatie.

Hoewel een belangrijk deel van de kosten van het waterbeheer door de individuele burgers wordt opgebracht, zijn de bedragen die het bedrijfsgebouwd en de agrarische ondernemers betalen, daar een veelvoud van. Daarnaast betalen agrarische ondernemers niet alleen voor ongebouwd, maar worden ze ook aangeslagen voor gebouwd en voor de zuiveringsheffing.

De Commissie is onduidelijk waar ze concludeert dat de belangencategorieën landbouw en natuur, op basis van grondbezit, wel een belang hebben bij geborgde zetels. In navolging van de Adviescommissie Water (AcW, 2015) concludeert de Commissie vervolgens dat dit in een verhouding van 2x2 voldoende is. Naast het advies van afschaffen geborgde zetels, is dit een conclusie zonder onderbouwing en zonder zich rekenschap te geven van de grote verschillen in arealen, diversiteit en verschillende financiële bijdragen.

Tenslotte wordt aan het einde van het rapport vastgesteld dat door moderne vormen van participatie, zoals het instellen van klantenpanels, adviesraden, klankbordgroepen, nog voldoende gehoor gegeven kan worden aan de belangen van de geborgde partijen. Een noodgreep, die geheel voorbij gaat aan de positieve ervaring met de geborgde zetels binnen de waterschapwereld. Buitengewoon verdacht vindt LTO Nederland de passage en de verwijzing naar bijlage 4, waarin op basis van de hoofd- of neven-activiteiten van de verkozen waterschapbestuurders in andere fracties, de conclusie wordt getrokken dat er sprake kan zijn van een oververtegenwoordiging van ongebouwd. Een redentatie waarmee bevestigd wordt dat zonder geborgde zetels de landbouw nog slechts marginaal vertegenwoordigd zal zijn in de waterschappen.

Namens LTO Nederland spreken wij de dringende wens uit om de aanbevelingen van de Commissie Boelhouwer niet over te nemen. Zoals hiervoor is beargumenteerd, zijn de conclusies en aanbevelingen onvoldragen en/of niet of slecht onderbouwd. Wij vinden dat het stelsel van geborgde zetels geen aanpassing behoeft en adviseren u om het bestuur van de waterschappen in de huidige vorm voort te zetten.

LTO Nederland blijft zich inzetten voor een toekomstgericht waterschap dat vanuit haar functionele taakopdracht het waterbeheer overeenkomstig de conclusies in het OESO-rapport op een adequate wijze, inhoudelijk en taakgericht en met oog voor maatschappelijke ontwikkelingen, blijft uitvoeren.

Met vriendelijke groet,

Trienke Elshof
Portefeuillehouder Ondernemen in een gezonde omgeving